PWYLLGOR MESUR ARCHWILIO CYHOEDDUS (CYMRU) 2004

Adroddiad i Gynulliad Cenedlaethol Cymru

Rhagair y Cadeirydd

Mae'r cynigion sydd ym Mesur Archwilio Cyhoeddus (Cymru) yn effeithio ar sawl un o bortffolios y pwyllgorau pwnc. Dyma pam y sefydlodd y Cynulliad y Pwyllgor er mwyn bwrw ymlaen â gwaith y Pwyllgor ad hoc blaenorol, a fu'n craffu ar y Mesur drafft, ac er mwyn ystyried y darpariaethau a geir yn y Mesur sydd, ar hyn o bryd, gerbron y Senedd.

Hoffwn ddiolch i David Powell, Swyddog Cydymffurfio'r Cynulliad ac i Elisabeth Jones, Swyddfa'r Cwnsler Cyffredinol, sydd ar hyn o bryd yn gweithio gyda Swyddfa Cymru trwy drefniant a wnaed o dan Adran 41 o Ddeddf Llywodraeth Cymru, am fynychu'r Pwyllgor er mwyn rhoi cyngor ynghylch materion yn ymwneud â drafftio.

Janet Davies AC
Cadeirydd

1. Cyflwyniad

1.1. Sefydlwyd y Pwyllgor o dan Orchymyn Sefydlog 8.1 ar 13 Ionawr 2004. Dyma'i gylch gorchwyl:

- Ystyried Mesur Archwilio Cyhoeddus (Cymru) fel y'i cyflwynwyd gerbron y Senedd ar 27 Tachwedd 2003;
- Ystyried y llythyr dyddiedig 1 Rhagfyr oddi wrth y Gweinidog dros Gyllid, Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus sy'n trafod ymateb Llywodraeth y DU i argymhellion Pwyllgor Mesur Archwilio Cyhoeddus (Cymru) ynghylch y Mesur Archwilio Cyhoeddus (Cymru) drafft.
- Rhoi adroddiad i'r Cynulliad erbyn 6 Chwefror ar ei gasgliadau.

Bydd y Pwyllgor yn dirwyn i ben ar 27 Chwefror.

1.2. Aelodau'r Pwyllgor:

Janet Davies (Cadeirydd)	Gorllewin De Cymru
Leighton Andrews	Rhondda
Alun Cairns	Gorllewin De Cymru
Janice Gregory	Ogwr
Jenny Randerson	Canol Caerdydd

1.3. Cyflwynwyd Mesur Archwilio Cyhoeddus (Cymru) gerbron Ty'r Arglwyddi ar 27 Tachwedd 2003, a phan gyfarfu'r Pwyllgor, roedd yn aros i'r pwyllgor yn Nhy'r Arglwyddi ei ystyried.

1.4. Cyfarfu'r Pwyllgor ar 22 Ionawr 2004. Amgaeir copi o'r cofnodion.

1.5. Bu'r Pwyllgor yn ystyried y Mesur a gyhoeddwyd yng ngholeuni'r argymhellion a wnaed gan Bwyllgor blaenorol y Mesur Archwilio Cyhoeddus (Cymru) ac o ystyried ymateb y Llywodraeth i'r argymhellion a nodwyd yn y llythyr dyddiedig 1 Rhagfyr oddi wrth y Gweinidog dros Gyllid, Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus at y Cadeirydd.

2. Argymhellion y Pwyllgor

i. Dylai'r Mesur ddiwygio a90 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998 fel y dylai Archwilydd Cyffredinol Cymru gael ei benodi ar ôl ymgynghori â Chynulliad Cenedlaethol Cymru. Dylai'r gwelliant gynnwys y ddarpariaeth fod y Cynulliad yn trafod y penodiad ar gynnig a gynigiwyd gan Brif Weinidog Cymru ac y cytunwyd arno â Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio.

ii. Dylid dileu Cymal 54. Os nad yw'r llywodraeth yn fodlon gwneud hynny, dylid achub ar y cyfle, cyn gynted ag y bo modd, i wneud gwelliant priodol i'r ddeddfwriaeth sy'n gymwys i Gymru a Lloegr.

3. Ystyriaeth y Pwyllgor

3.1.1**. Dyma argymhelliad (i) Pwyllgor blaenorol y Mesur Archwilio Cyhoeddus (Cymru) ("y pwyllgor blaenorol")**:
Dylai'r Mesur ddiwygio a90 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998 fel y dylai Archwilydd Cyffredinol Cymru gael ei benodi ar ôl ymgynghori â Chynulliad Cenedlaethol Cymru. Dylai'r gwelliant gynnwys y ddarpariaeth fod y Cynulliad yn trafod y penodiad ar gynnig a gynigiwyd gan Brif Weinidog Cymru ac y cytunwyd arno â Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio.

3.1.2. Nid oedd y Llywodraeth wedi derbyn yr argymhelliad ac nid yw'r Mesur a gyhoeddwyd yn diwygio Deddf Llywodraeth Cymru.

Trafod a Dod i Gasgliad

3.1.3. Nododd y Pwyllgor ymateb y Gweinidog y dylid ymgynghori â'r Cynulliad ynghylch penodi'r Archwilydd Cyffredinol. Er hynny, Llywodraeth y Cynulliad sydd i benderfynu ymgynghori ai peidio, ac mae cyfraniad y Cynulliad cyfan yn dibynnu ar ewyllys da'r Llywodraeth.

3.1.4. Daeth y Pwyllgor i'r casgliad y dylid penodi Archwilydd Cyffredinol Cymru ar sail enwebiad Cynulliad Cenedlaethol Cymru.

Argymhelliad

3.1.5. *Dylai'r Mesur ddiwygio a90 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998 fel y dylai Archwilydd Cyffredinol Cymru gael ei benodi ar ôl ymgynghori â Chynulliad Cenedlaethol Cymru. Dylai'r gwelliant gynnwys y ddarpariaeth fod y Cynulliad yn trafod y penodiad ar gynnig a gynigiwyd gan Brif Weinidog Cymru ac y cytunwyd arno â Chadeirydd y Pwyllgor Archwilio.*

Dyma argymhelliad (ii) y pwyllgor blaenorol:
Dylid ymestyn darpariaethau Cymal 11 i alluogi'r Archwilydd Cyffredinol i ddilyn hynt arian cyhoeddus wrth iddo drosglwyddo o lywodraeth leol i ddefnyddwyr, fel contractwyr a phob sy'n derbyn grantiau, er mwyn sicrhau ei fod wedi'i ddefnyddio'n briodol.

Trafod a Dod i Gasgliad

3.2.2. Roedd y Llywodraeth wedi derbyn yr argymhelliad hwn ac roedd y Pwyllgor yn fodlon â'r ffordd y cafodd y Mesur a gyhoeddwyd ei ddrafftio.

3.3.1. Dyma argymhelliad (iii) y Pwyllgor blaenorol:
Dylid diwygio Cymal 16 er mwyn ei gwneud yn ofynnol i'r Cynulliad Cenedlaethol drafod y Cod Ymarfer a baratoir neu a adolygir o dan Gymal 16(1).

Trafod a Dod i Gasgliad

3.3.2. Roedd y Llywodraeth wedi derbyn yr argymhelliad hwn ac roedd y Pwyllgor yn fodlon â'r ffordd y cafodd y Mesur a gyhoeddwyd ei ddrafftio.

3.3.3 Dyma argymhelliad (iv) y Pwyllgor blaenorol:
Dylid dileu cymal 50.

Trafod a Dod i Gasgliad

3.3.4. Nid oedd y Llywodraeth wedi derbyn yr argymhelliad hwn. Bu'r Pwyllgor yn ystyried y rhesymau a roddwyd yn y llythyr dyddiedig 1 Rhagfyr gan y Gweinidog. Roedd y Pwyllgor o'r farn fod y Mesur yn darparu ar gyfer penodi Archwilydd Cyffredinol Cymru ar wahân i fod yn bennaeth ar un corff archwilio cyhoeddus. Nid oedd yn derbyn na ddylai Cymru a Lloegr gael darpariaethau gwahanol ar gyfer datgelu gwybodaeth. Roedd y Pwyllgor yn cytuno â barn y Pwyllgor blaenorol y byddai'r amddiffyniad sy'n cael ei gynnig i lywodraeth leol dan gymal 54 y Mesur a gyhoeddwyd (cymal 50 y Mesur drafft) yn ei rwystro rhag bod yn agored ac na fyddai'n cyd-fynd â'r amddiffyniad a roddir i gyrff eraill yn y sector cyhoeddus yng Nghymru. Nid oedd y Pwyllgor yn derbyn y ddadl y gallai fod anghysondeb yn y ffordd y byddai'r un wybodaeth yn cael ei datgelu at ddibenion y gyfraith droseddol yng Nghymru a Lloegr.

Argymhelliad

3.3.5. *Dylid dileu Cymal 54. Os nad yw'r llywodraeth yn fodlon gwneud hynny, dylid manteisio ar y cyfle, a hynny cyn gynted ag y bo modd, i wneud gwelliant priodol i'r ddeddfwriaeth sy'n gymwys i Gymru a Lloegr.*

3.4.1. Dyma argymhelliad (v) a wnaed gan y Pwyllgor blaenorol:
Dylid atgyfnerthu Atodlen 3 para 3 i ddiogelu hawliau pensiwn staff y ddau sefydliad.

3.4.2. Dyma argymhelliad (vi) y Pwyllgor blaenorol:
Dylid diwygio Atodlen 3 para 4 i roi'r dewis i staff barhau â'u cyflogwr presennol, heb amharu ar eu telerau a'u hamodau presennol, ar ôl y dyddiad trosglwyddo.

Trafod a Dod i Gasgliad

3.4.3. Nid oedd y Llywodraeth wedi derbyn argymhelliad (v) na (vi) ar y sail ei bod yn fwy priodol i'r materion hyn gael eu cynnwys yn y cynlluniau trosglwyddo statudol. Roedd y Pwyllgor yn derbyn y pwynt hwn.

3.5.1. Dyma argymhelliad (vii) y Pwyllgor blaenorol:
Dylai'r termau yn y mesur fod yn ddiryw.

Trafod a Dod i Gasgliad

3.5.2. Roedd y Pwyllgor yn gresynu nad oedd y Llywodraeth wedi derbyn yr argymhelliad hwn.

Argymhellion eraill y Pwyllgor Blaenorol

3.6.1. Nododd y Pwyllgor ymateb y Gweinidog i argymhellion eraill y Pwyllgorau blaenorol, a hynny heb wneud unrhyw sylw.

Ionawr 2004

COFNODION

Dyddiad: Dydd Iau, 22 Ionawr 2004
Amser: 9.00am tan 9.15am
Lleoliad: Ystafell Bwyllgora 1, Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Yn bresennol: **Aelodau Pwyllgor y Mesur Archwilio Cyhoeddus (Cymru)**

Janet Davies **(Cadeirydd)**	Gorllewin De Cymru
Leighton Andrews	Y Rhondda
Alun Cairns	Gorllewin De Cymru
Janice Gregory	Ogwr
Jenny Randerson	Canol Caerdydd

Swyddogion yn Bresennol

David Powell	Swyddog Cydymffurfio'r Cynulliad
Elisabeth Jones	Swyddfa'r Cwnsler Cyffredinol

Yr Ysgrifenyddiaeth:

Jane Westlake	Clerc y Pwyllgor
Claire Morris	Dirprwy Glerc y Pwyllgor

Eitem 1: Ymddiheuriadau, Eilyddion a Datganiadau o Fuddiant

1.1 Nid oedd unrhyw ymddiheuriadau.

1.2 Nid oedd unrhyw ddatganiadau o fuddiant.

Eitem 2: Craffu ar Fesur Archwilio Cyhoeddus (Cymru)

2.1 Croesawodd y Cadeirydd David Powell ac Elisabeth Jones, a oedd yn gweithio gyda Swyddfa Cymru drwy drefniant o dan adran 41 o Ddeddf Llywodraeth Cymru wrth i'r Mesur fynd ar ei hynt drwy'r Senedd.

2.2. Roedd papur PA(W)B2004(2)-01-04(p.1) yn nodi'r prif newidiadau a oedd wedi'u gwneud i'r Mesur a gyhoeddwyd ar ôl yr ymgynghori am y Mesur drafft yn ystod haf 2003. Aeth y Pwyllgor drwy Atodiad 2 i'r papur, a oedd yn nodi argymhellion pwyllgor ad hoc blaenorol y Cynulliad, sef Pwyllgor y Mesur Archwilio Cyhoeddus (Cymru), ac ymateb Llywodraeth y Cynulliad i'r argymhellion hynny.

i. Dylai'r Mesur ddiwygio adran 90 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998 er mwyn pennu bod yn rhaid ymgynghori â Chynulliad Cenedlaethol Cymru cyn penodi Archwilydd Cyffredinol Cymru. Wrth fynd ati i ddiwygio'r Ddeddf honno, dylid cynnwys darpariaeth sy'n pennu y dylai'r Cynulliad drafod y penodiad ar ôl i Brif Weinidog Cymru gyflwyno cynnig yr oedd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio wedi cytuno arno.

Nid oedd yr argymhelliad hwn wedi'i dderbyn. Roedd yr aelodau o'r farn bod angen ymgynghori ynghylch mwy o faterion o lawer na dim ond yr un yn ymwneud â phenodi'r Archwilydd Cyffredinol, ac roeddent yn teimlo'n gryf iawn y dylid ymgynghori â'r Cynulliad cyfan, yn hytrach na dim ond â Llywodraeth y Cynulliad. Dylai hyn fod yn ofyniad statudol, yn hytrach nag yn rhywbeth a oedd yn dibynnu ar ewyllys da yn unig, fel ar hyn o bryd.

ii. Dylid ymestyn darpariaethau Cymal 11 er mwyn i'r Archwilydd Cyffredinol fedru olrhain hynt arian cyhoeddus a roddir gan lywodraeth leol i ddefnyddwyr megis contractwyr a'r rheini sy'n cael grantiau, er mwyn sicrhau bod yr arian hwnnw wedi'i wario mewn ffordd briodol ac addas.

Roedd y Pwyllgor yn derbyn ymateb Llywodraeth Cynulliad Cymru, ynghyd â'r ffordd yr oedd y Mesur wedi'i ddrafftio.

iii. Dylid diwygio Cymal 16 er mwyn ei gwneud yn ofynnol i'r Cynulliad Cenedlaethol gynnal dadl ynghylch y Cod Ymarfer a gaiff ei baratoi neu ei ddiwygio o dan Gymal 16(1).

Cadarnhaodd David Powell fod Cymal 16(4) wedi'i ddiwygio a bod yr angen am sêl bendith Cynulliad Cenedlaethol Cymru wedi'i gynnwys.

Roedd y Pwyllgor yn derbyn ymateb Llywodraeth Cynulliad Cymru.

iv. Dylid dileu Cymal 50.

Roedd y Pwyllgor yn anfodlon â'r ffaith nad oedd yr argymhelliad hwn wedi'i dderbyn. Soniodd yr aelodau am enghreifftiau lle'r oedd awdurdodau lleol wedi oedi cyn cyhoeddi adroddiadau gan y Swyddfa Archwilio Dosbarth, ac roedd rhai ohonynt yn teimlo y gallai'r cymal hwn roi mwy o rym iddynt wneud hynny. Roedd y Cadeirydd o'r farn bod y cymal yn golygu y byddai'r sefyllfa'n aros yn union fel yr oedd ar hyn o bryd. Ni dderbyniwyd barn Llywodraeth y DU, sef y dylai mater datgelu gael ei ystyried yn y dyfodol ar sail Cymru a Lloegr. Dylai datganoli olygu y gellid mynd ati i wneud pethau mewn ffordd wahanol yng Nghymru. Roedd gan y Cynulliad bwerau a allai olygu bod gwahaniaethau rhwng y gyfraith droseddol yng Nghymru ac yn Lloegr.

Roedd y Pwyllgor yn cytuno bod y diwygiad hwn yn gwbl hanfodol ac y dylid mynd ar drywydd y mater. Pe na bai'r Senedd yn ei dderbyn, dylid ymdrin â'r mater mewn Mesur priodol a fyddai'n gymwys i Gymru ac i Loegr, am ei bod yn annerbyniol bod llywodraeth leol yn cael ei thrin mewn ffordd wahanol i sefydliadau cyhoeddus eraill.

v. Dylid cryfhau atodlen 3 para 3 er mwyn diogelu hawliau pensiwn staff y ddau sefydliad.

Roedd y Pwyllgor yn derbyn ymateb Llywodraeth Cynulliad Cymru.

vi. Dylid diwygio atodlen 3 para 4 er mwyn i'r staff gael dewis a oeddent am aros gyda'u cyflogwr presennol ar ôl y dyddiad trosglwyddo, heb i hynny gael effaith andwyol ar eu hamodau a'u telerau gwasanaeth presennol.

Roedd y Pwyllgor yn derbyn ymateb Llywodraeth Cynulliad Cymru.

vii. Dylai unrhyw derminoleg a ddefnyddir yn y Mesur fod yn niwtral o ran rhywedd.

Nododd y Pwyllgor ymateb Llywodraeth Cynulliad Cymru, ond gan wneud hynny â gofid.

2.3 Câi adroddiad am gasgliadau'r Pwyllgor ei baratoi ar gyfer dadl gan y Cynulliad ar 4 Chwefror. Byddai'r Cadeirydd yn ysgrifennu at y Gweinidog dros Gyllid, Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus; Ysgrifennydd Gwladol Cymru; a'r Pwyllgor Materion Cymrei, gan nodi argymhellion y pwyllgor a chan amgáu copi o'i hadroddiad.

Gwasanaethau Pwyllgorau